

СТА Н О В И Щ Е

от проф. д-р Даниела Христова Тасевска,
преподавател в катедра „Психология“ на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“,
на дисертационен труд „*Аспекти на психосоциално функциониране при пациенти с шизофрения*“, относно процедура за присъждане на образователната и научна степен „доктор по психология“, Професионално направление: 3.2. „Психология“ (Медицинска психология)

Докторант: Илияна Кирилова Михалакиева

Научен ръководител: проф. д. пс. Иванка Бончева Паунова

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е в обем от общо 296 страници и съдържа въведение, четири глави с подглави и четири броя приложения.

Текстът съдържа 25 таблици и 104 фигури. В списъка с библиографията са описани 285 източника, от които 217 на латиница, 55 заглавия на български език и 17 интернет източник. Използваната литература е цитирана коректно.

Оценката на Илияна Кирилова Михалакиева за състоянието на научноприложния проблем относно психосоциалното функциониране при пациенти с шизофрения, е базирана на нейното аналитично проучване на научната литература и актуалната практика, и в този смисъл може да се приеме за адекватна.

Теоретико-постановъчната аргументация на дисертационния труд е презентирана в *Първа глава* (с. 10-65), където е изтъкната взаимозависимостта между психосоциалното функциониране и качеството на живот на пациенти с шизофрения. В този контекст без никакво преувеличение може да се отбележи, че докторантката Илияна Кирилова Михалакиева се е насочила към проучване на актуален и значим за психиатричните заболявания проблем, отличаващ се със сложност, комплицираност и многостранност. Неговият анализ би допринесъл за по-доброто разбиране на затрудненията на засегнатите от шизофренната болест пациенти и по-конкретно за подобряване на тяхното качество на живот. Придаването на подобна насоченост на дисертационното изследване определено има своите практически ползи за всички, чиято професионална ангажираност, е станала част програмите за психосоциалната рехабилитация на шизофренно болни, както и за оказване на психосоциална помощ на техните близки. Необходимо е да се подчертае, че докторантката Михалакиева се е зела с трудна и едновременно личностно–обществено значима задача.

Теза на научния анализ в първа глава на дисертацията е разкриването на неблагоприятната тенденция между броя на хоспитализациите на пациенти с шизофрения и техните психосоциални дефицити. На тази база Илияна Михалакиева проектира методическият дизайн на своето констатиращо изследване, чиято прагматична цел е разкриване на динамиката между индивидуалните, психични и социални фактори на функциониране и субективната оценка на пациентите, от една страна, а от друга от оценката на близки до пациентите лица, включително и представители на медицинското обкръжение.

Методиката на изследването е правилно избрана и добре обоснована. Представената за обсъждане дисертация прави впечатление на завършен научен труд, компетентно разработен както в теоретичен, така и в емпиричен план.

Глава втора (с. 66-70) представя емпиричен модел за комплексно изследване и оценка на взаимовръзката между: (1) показателите на психично и социално функциониране и (2) качеството на живот на пациентите с шизофрения, съгласно тяхната личната оценка и тази на роднини и медицински персонал, което придава на дисертационния труд допълнителна ценност.

В *Глава трета* (с. 71-186) изключително обосновано са представени резултатите от емпиричното изследване като е представен и анализ на данните.

Глава четвърта (с. 187-295) е посветена на самостоятелното обсъждане на всяка от изследваните дименсии. Предложената дискусия се отличава със задълбоченост и всеобхватност на обобщенията, съдържателно диференцирани в т. 2 Изводи и препоръки, на същата глава.

II. ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В дисертацията на Илияна Кирилова Михалакиева откроявам следните значими приноси резултати и достойнства:

1. Разгледан и описан подробно и задълбочено е проблемът за психосоциалното функциониране и качеството на живот на лица с шизофренно заболяване, в контекста на холистичния поглед и през призмата на субективната и обективна оценъчност, често засягана от стигмата и дискриминацията към психично болните. Добро впечатление прави детайлното представяне на базовите концепции за качеството на живот, с оглед различните концепции за субективното психично благополучие.

2. Предложен е задълбочен критичен анализ на проучвания свързани с психосоциалното функциониране и качеството на живот на пациенти с шизофрения, като са многоаспектно разкрити техните предимства за подобряване на качеството на живот на пациент с шизофрения.

3. Организиран е оригинален дизайн на емпирично изследване на социалното функциониране и качеството на живот на пациенти с шизофрения. Самото изследване е методологически правилно обосновано, с ясно определена цел, задачи, хипотеза и подхипотези, и адекватно подбрана методика.

4. Съответно на дефинираните предмет и обект са подбрани критериите и показателите на емпиричното изследване и са използвани количествен и качествен анализ, като е уместно приложена и статистическа обработка на получените данни.

5. Като достойнство на дисертационния труд може да се отбележи и широкоспектърният коментар и обсъждане на резултатите от проведеното изследване за установяване на дефицити в психосоциалното функциониране и качеството на живот при пациенти с шизофрения. Табличното и графично представяне на резултатите е не само релевантно на техния качествен анализ, но и задълбочава по-доброто разбиране на предложените обобщения.

6. Основен принос на дисертационния труд е, че въз основа на получените данни и изведените обобщения авторката Илияна Кирилова Михалакиева разработва адекватен модел за измерване на взаимозависимостта между оценката на показателите на социално функциониране и качеството на живот на пациенти с шизофрения.

8. Изводите са ясни, конкретни и свързани с хипотетичните допускания и имплицитно дават възможност за методически препоръки към специалистите, работещи в тази трудна сфера.

Характеристика на естеството и достоверността на материала

Научните приноси на Илияна Кирилова Михалакиева са базирани на адекватен теоретичен материал, творчески осмислен от автора и на коректно конструирано, проведено и анализирано емпирично изследване. Приносите са логично следствие от представения теоретичен обзор и получените на емпирично равнище резултати. За осигуряване достоверност на изследваните параметри са използвани адекватни статистически процедури.

Налице е съответствие между представения дисертационен труд и автореферата по обем и съдържание. В своята цялост авторефератът отразява логиката и съдържанието на дисертационния труд.

Характер на приносите

Представеният за обсъждане текст дава основание приносите на автора да се определят като обогатяване на съществуващи знания и приложение на научни постижения в практиката, с реализиран ефект в конкретна социална среда.

Авторското участие в получаването на приносите в дисертационния труд и на публикациите по него

Приносите в дисертационния труд и публикациите по него са изцяло авторски, чуждите идеи са отразени чрез позовавания на конкретни автори и техните произведения.

III. КРИТИЧНИ ОЦЕНКИ, ЗАБЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Към представения за обсъждане труд нямам критични бележки по същество. Бих отпредила някои редакционни и стилистични препоръки. Те обаче не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Основният извод, който може да се направи е, че трудът притежава необходимата научна значимост. Като цяло съдържанието на дисертацията показва, че докторантът Илияна Кирилова Михалакиева е в състояние да осъществява самостоятелна научна и практикоприложна дейност.

Приемам дисертационния труд на Илияна Кирилова Михалакиева на тема „Аспекти на психосоциално функциониране при пациенти с шизофрения“ за завършен и предлагам на членовете на научното жури да се даде ход на процедурата за присъждане на образователната и научна степен „доктор по психология“, Професионално направление: 3.2. „Психология“ (Медицинска психология).

15.11. 2021 г.

Велико Търново

Член на научно жури:

(проф. д-р Даниела Тасевска)